

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, IL·L·STRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

BENS Y MONAS

Las víctimas de la Pasqua.

CRONICA

De 14 a 15,000 personas van assistir a la corrida del diumenje. ¡Quina generació y quina unanimitat de pensaments, de sentiments y d'ideals!... No anirà 'l poble a votar regidors, encare que de tenir ó no tenir administradors com cal depengui que la vida a Barcelona se fassa possible ó impossible per la majoria dels seus habitants que contan ab escassos recursos. No anirà tampoch a votar diputats a Corts, per mes que las desventuras y las desgracias de la patria hajan arribat a l'últim gran de lo suportable. Per cosas tan nimias no val la pena de que ningú 's molesti.

Que segons los últims pressupòsits del municipi a cada familia de Barcelona li correspon contribuir als embolics de la Casa gran ab un promedi de deu duros mensuals: que 'ls barcelonins per poder trepitjar carrers mal empedrats ó mal afirmats y bruts gastem mes que per lloguer de pis... ¡Tant se val!... A la mort bé hi arribarem.

Que 'ls governs de Madrid ho fan anar tot péssimament; que tenim la miseria a sobre; que Cuba està a punt de perdres; que tal vegada l'últim acte de la tragedia será una guerra terrible ab los Estats Units... ¿Y qué? ¿No es aquest lo país del general No importa?

Donchs no 'ns preocupem per cosas tan tontas. Que surti de las urnas electorals qui vulgui ó qui fassa mes trampas, y anemse'n als toros.

Set dias feya diumenje que 'ls que tingueren la bona sort de assistir a la corrida presenciaren un espectacle que no 's paga ab diners: la mort de 'n *Juanerillo*. Un toro enfornant tota la banya dintre del cos d'un ser humà, alsanto en l'ayre com una bandera, sachsejantlo, campanejantlo y rebatentlo per l'arena com una pilota: un doll de sanch humana brotant de la ferida; un rostre cadavèrich, afinat... y pochs moments després la noticia de la mort ocorreguda en la enfermeria de la plassa... y ab aqueixa noticia una especie de racansa de que no sigan de cristall las parets de la enfermeria, perque tothom que ha pagat l'entrada puga presenciar fins en sos menors detalls la ranera de un agonitzant... ¿Hi ha res que puga interessar mes que aixó als amants de las puras emocions tauromàquicas?

Per aquest motiu la següent corrida ó siga la celebrada l'passat diumenje, 's va veure extraordinariament concorreguda. Graderias, galerias, palcos, tot plé, atestat, atapahit: mes gent hi hagués capigt. Y tothom sentint a una la mateixa febre, 'l mateix deliri: possehit tothom del afany de presenciar una nova desgracia. Quan va desfilar la quadrilla, davant de la presidencia ocupada molt oportunament pel funerari regidor Sr. Samaranch, tothom pensava lo mateix:

—A veure, minyons, qui de vosaltres será prou home per anar a donar recados de part nostra a n' en *Juanerillo*.

Sentiments altament humanitaris qu' enalteixen a tot ser humà que 'ls sustenta, y que jo no dupto qu' en cas de haverse vist correspostos fins haurian obligat al Sr. Samaranch a fer un punt dels seus en obsequi de qualsevol noviller que s' hagués prestat a donar gust a la caritativa concurrencia, deixantse ennastar com un cargol.

Veritat, D. Benet, que al torero que hagués tingut l'abnegació de sacrificarse l'hauria amortallat de franch y li hauria regalat la caixa?

La corrida tingué un preludi altament patriòtic, amenizat ab la marxa de Cádiz y ab crits de «¡Visca

Espanya!» A lo menos no 's dirá que 'ls que acuden a veure morir... als altres no sigan una colla de valents.

La patria a la qual aclaman ab tan entussiasme, ja sab que se 'n pot refiar, sobre tot per contemplar los toros desde la barrera.

Per aixó sempre fan no un, sino 14 ó 15 mil.

Mes per lo que toca al diumenje de rams no si gueren tan afortunats com lo diumenje de passió. En l'última corrida no hi hagué cap desgracia, y no perque un dels toreros, en Velasco, no fes esforços per satifer los nobles anhels dels concurrents: dos ó tres vegades va estar a punt de repetir la suerte de 'n *Juanerillo*; pero sense acabar de consumarla. ¡Farsant!... Ves a enganyar a la teva tia.

De totes maneres, la generosa empresa va realisar un bonich negoci. Ella podrá ben dir: «Per l' Abril cada entrada 'n val mil.»

¡Pobreta!... Després de tot es molt just que trobi la deguda compensació, perque ja que no pot anunciar en los cartells «Avuy morirá un torero,» que a lo menos en las corridas següents se veja extraordinariament favorescuda, may siga sino per lo molt que contribuix a dulcificar las costums, a refinar la cultura y a fomentar los bons sentiments del poble.

Suposo que tots vostés llegeixen diaris dels que per la seva rápida difusió fan us de la rotativa.

Sobre tot en los temps actuals de noticias de sensació, estich segur que no se 'n sabrían estar, encare que volguessen. La noticia rápida es avuy un article de primera necessitat.

Veritat es que aquest article, al igual que tots los que 's destinan al públich consúm, las mes de las vegades, per no dir sempre, s' expén adulterat, com el pá, com el ví, com l' oli, com tot lo que 's beu y 's menja.

Las noticias falsas, no comprobadas, corren informement barrejadas ab las noticias que tenen algún fonament, de tal manera que 's fa de tot punt difícil discernir quinas son las admisibles y las que no 's poden admetre. Ab una lleugeresa inconcebible molts vegades, dintre de una mateixa secció s' hi continúan las mes estupendas contradiccions.

Lo lector de bona fé ho llegeix tot, sense assimilar la sustancia de aquell poti-poti indefinible. De la lectura de una secció telegráfica algún tant nutrida 'n treu lo que 'l negre del sermó: los peus frets y 'l cap calent. La máquina de imprimir, ab son moviment rotatiu li produheix un gran mareig. Fins ara sols per aixó serveixen a Espanya las rotativas: per marjar al públich.

Crech que 'ls periódichs avants que d' estampar molts telegramas tal com rajan s' haurian de preocupar de fer entre 'ls que reben realment y els que copian y 'ls que deixatan, la deguda selecció. Donarne pochs, pero bons é interessants. Oferir al lector molta sustancia en poch espay, en lloch de molt espay ab poca sustancia.

D' altra manera será precís que 'l públich acudi al govern demanant un augment en la tasa telegráfica. Q an los telegramas eran cars, no 's publicavan mes que las noticias que s' ho valian: avuy, de tot, fins de las cosas mes insignificants é insustanciales se 'n fa un telegrama.

Succeheix a Espanya ab los telegramas de la premsa, lo que ab las armas de foc. Desde que s' usan los fusells de repetició, 'l soldat espanyol ha perdut una gran part de la seva superioritat. Avants, ab los fusells que 's carregavan per la boca del canó, solia aprofitar los tiros y feya molts blancs. Avuy, lliure de la pena de tenir que mossegar lo cartutxo y entatxonarlo ab la baqueta, tira sense tó ni só per-

que té 'l geni viu y li agrada l'estrèpit, pero á lo millor se queda sense municions.

Aixís la major part de la premsa ab la seva secció telegráfica ampliada: molt soroll y pochs blancs; un gran mareig pellector, y sobre tot una gran cantitat de temps perdut inútilment.

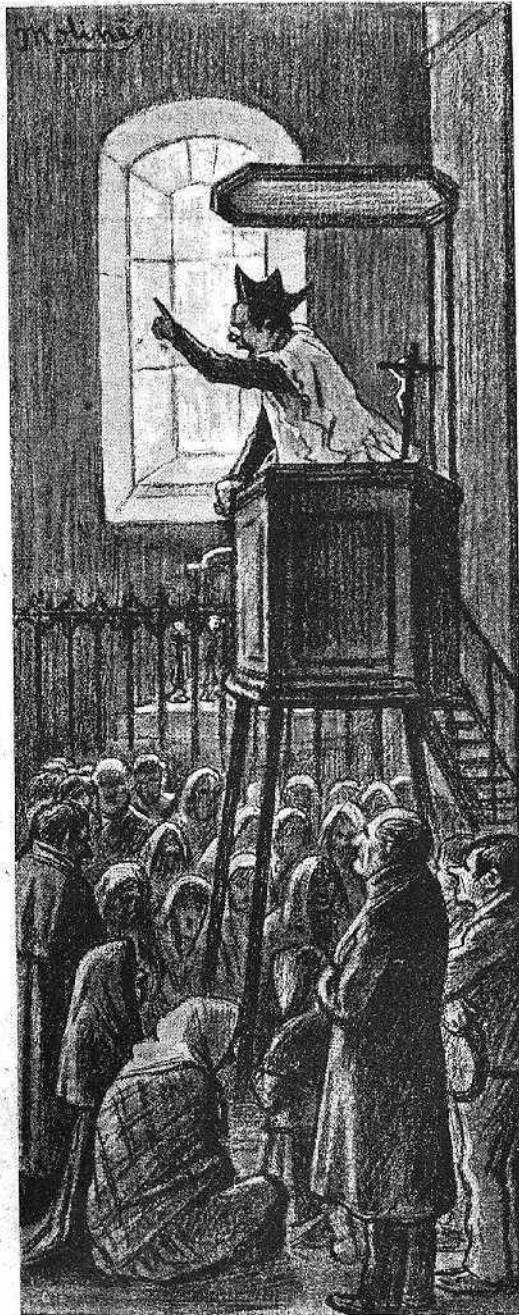
P. DEL O.

EL TRET PER LA CULATA

Motsen Jaume Repelóns,
capellá amich de la gresca,
jove, guapo, ben plantat,
y de conciencia baldera,
tingué un dia la dissort
de que 'l tentés en Banyeta.
Ignoro tots els detalls,
mes la tentació es ben certa,
puig si 'l pecat no s'ha vist
s'han sentit las conseqüencias.
Que 'l dimoni hi prengué part
uns ho duptan y altres negan;
que hi ha banyas de per mitj,
aixó es cosa manifesta,
y de que un marit s'ha ofés
ne té esment Espanya entera.
En Corneli, ab l'honor brut
se'n va al safreig de la Premsa,
exposa als ulls de tothom
las taças de l'honra seva
y treu els drapets al sol
com ho fan las bugaderas.
Cregué en Corneli, infelís,
que s'venjava de l'ofensa;
s'imaginá que 'l mossén
rebría una reprimenda;
que fugiria espantat
amagantse sota terra:
que pintant ab els colors
més il·lumpents de la paleta
al Tenorio cap-pelat,
de sabatas ab civella,
li caurían al damont
mil deserédits y anatemas.
¡Quán poch coneix aquest mon
el Corneli que aixís pensa!
Perque un cop s'ha sapigut
que hi ha un ser de tanta empena
que no li fan pó'ls casats,
ni 'l desarmen las solteras,
que conta pel seu servey
sis majordonas ben frescas
y encare té temps y humor
per consolá á las viudetas,
un esclat de admiració
ha conmogut las esferas.
Mossén Jaume Repelóns
ni'n fa cas d'aquellas tretas.
Jo l'he vist avuy mateix
més pulit que cap donzella,
barbafresch y somrisent,
ab una ma á la cadera,
ab el manten tercejat
com disposat á entrá á la brega,
ab la teula á la garjé
y ab el garbo d'un tronera.
Si vos vaga un dematí
arribense allí hont confessa.
Las beatas d'altre temps
ja aprop seu no rondallejan,
s'han esquivat del entorn
las butzinadoras vellas.
Ara s'hi nota 'l perfúm
de las més caras essencias,
allí s'hi sent el refrech
dels planxats y de las sedas,
esperant tanda á sos peus
la més rica concurrència.
Mossén Jaume es un tresor.
Han tret á la llum sas prenas
y avuy resulta 'l més chic

ser la seva penitenta.
Y si volén més detalls
d'una campanya tan crespá,
preguntéu al séu carter:
—¿Que tal la correspondencia?
Ell vos dirá l resultat
de tota aquesta facécia.
Ell podrá dirvos com reb

PER ENCÁRRECH DEL BISBE

—Pregueu per l'isla de Cuba y esteu disposats á fer per ella qualsevol sacrifici, que nosaltres, desde aquí dalt... ja us animarem.

las cartetas á dotzenas,
las esquelas á grapat
y á cabassos las tarjetas.
Y es que 'l pare Repelóns
té un no se qué qu' embeleca
y una máxima especial
ab que totas s' acontentan:
«Quant més gros siga un pecat,
més llarga es la penitencia.»

FOLLET.

DISSONANCIAS CONJUGALS

¿Per qué dissonancias y no discordias?

Pues... ara ho van á veure.

El cas es rigurosament històric; tan històric, que hasta ha passat á Bilbao. Lo *qual que*, dada la llegendaria serietat de la heròica vila cantabra, es una segura garantia de que en la historia de autos no hi ha trampa ni ategit de cap género.

¿Al gra?... Al gra.

**

Era un matrimoni de músichs. Es dir... el músich era ell, perque ella, si es que realment tocava alguna cosa, ho feya en secret y ab tota la discreció possible.

Ell era clarinet: ella... una calamitat femenina que á la quènta s' havia proposat matar á disgust al seu home.

¿De qué provenían las diferencias?

La crónica no ho puntualisa, y á fe qu' es llástima. Un dels principals atractius d' aquests saynetes es averiguar lo cóm, el quàn y 'l per qué, y totas aquellas circunstancias que poden contribuir á ilustrar la opinió del espectador imparcial.

Siga com vulga, sembla perfectament probat que 'l músich no podia aguantar á la seva dona, y que la seva dona, en justa correspondencia, no podia aguantar al músich.

En lo teatro domèstich del clarinet lo cartell no variava may.

Dilluns, disgust; dimars, disgust; dimecres, disgust; dijous, disgust...

¿Cada día, invariablement, la mateixa funció!

—¿No te 'n cansas d' aixó?—li deya ell á n' ella.

—¿Y tú?

—Jo sí.

—Donchs... me 'n

alegro. ¡Prepárat per anar sufrint l' obra tota la temporada!

—¿Y si jo la xiulo?

—¿Cóm? ¡Desgraciad! ¿Ab qué pensas xiularla?

—Ab un bon acompanyament de revessos...—

¿Qué va passar pel cervell d' ella al sentir aquesta indirecta?

No se sab. Lo únich qu' está fora de dubte es que l' endemà 'l músich se presentá molt agitat á l' inspecció de vigilancia.

—Vinch á comunicarlos una noticia molt seria.

—¿Molt? A veure.

—Jo soch casat.

A la inspecció van posarse á riure.

—¿Aixó no té res de serio, home!

—Es que soch casat... y m' es impossible viure ab la dona.

—Pues aixó ray; envíhila á passeig.

—Hi fet tart.

—¿Per qué?

—Perque aquest dematí m' ha fugit de casa.

—¿Y donchs!—va dir-li l' inspector de vigilancia:—¿de qué 's lamenta?... ¿Viure ab ella li es impossible y li fuig?... Bon vent y no hi pensi mes.

—Es lo que ella 'm diu en la carta de despedida.

—¿Ah! ¿Hasta s' ha despedido?... ¿Y encare vé á queixarse? ¿Vol mes finura, home de Deu? La mitat de las donas, en aquest cas, s' haurían escapad tranquilament á la francesa.—

Lo músich llavors va obrir lo cor á l' autoritat.

Que la muller li hagués fugit, no ho sentia gens ni mica. Al contrari, com á marit celebrava la desaparició y com á músich aplaudia la fuga. Lo qu' ell deplorava no era alló. Lo que á n' ell lo treya de tó era 'l caràcter que la fuga revestia...

—Pero, qué—li preguntava l' inspector:—¿no ha sigut una fuga á secas?

—¿Ay!—suspirava ell:—no senyor; no ha volgut fugir sola.

—¿Ja!... Fuga ab acompanyament... ¿Y de quí, si pot saberse?

—D' un clarinet.

—¿D' un altre músich?

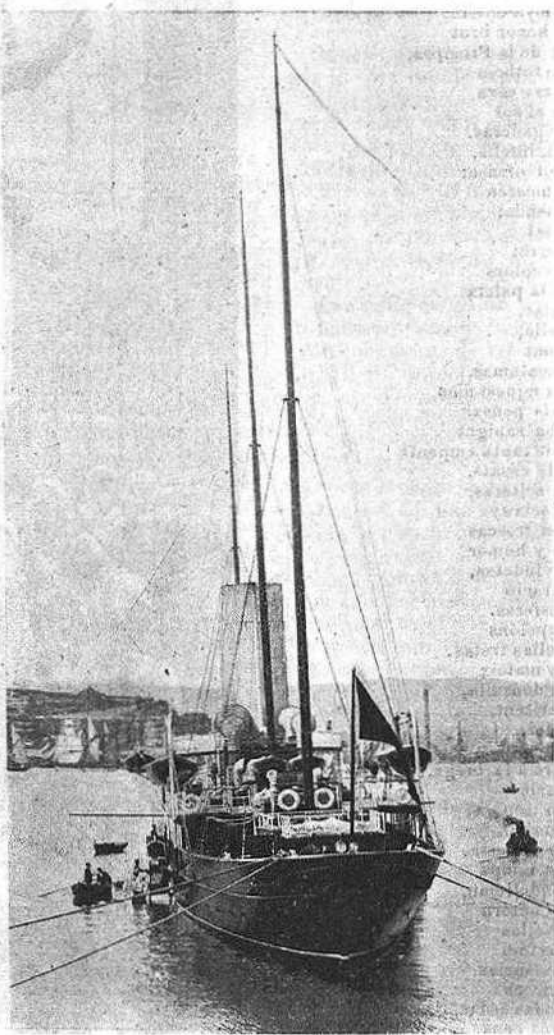
—No senyor.

—¿Ah! ¿No es mes que aficionat?

—¿Quí?

—Ell.

«LA GIRALDA»

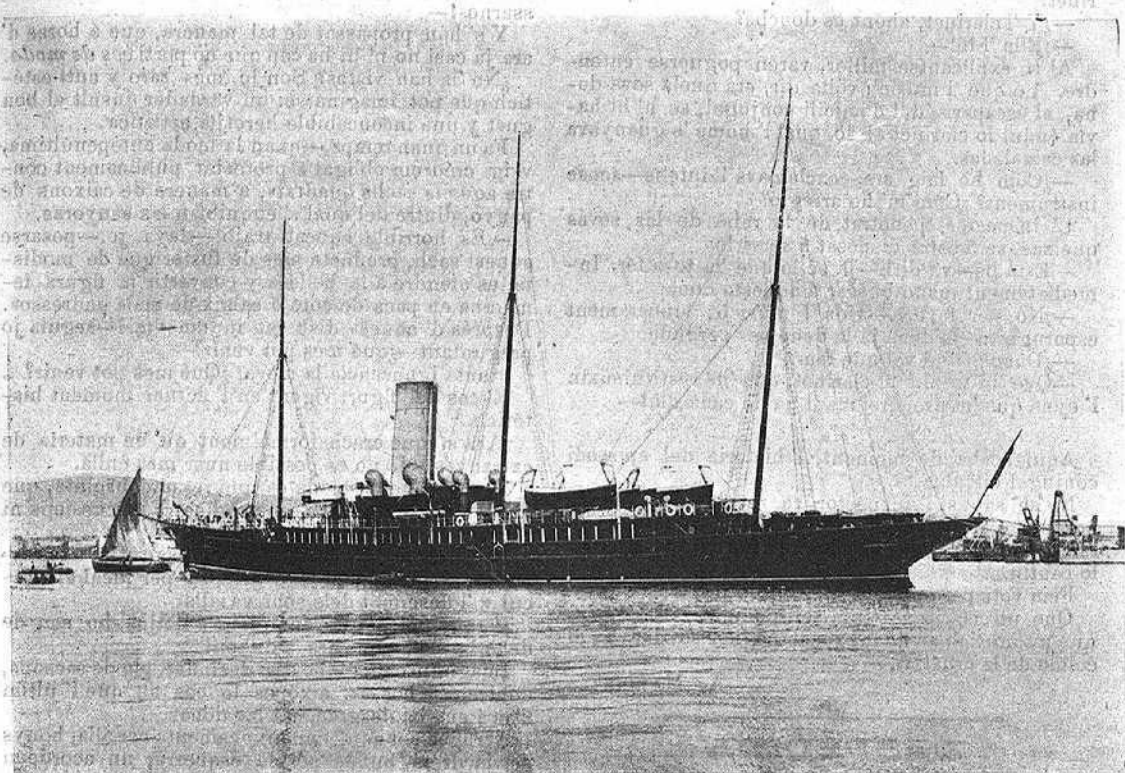

(Inst. RUS, col·laborador Artístich de LA ESQUELLA.)

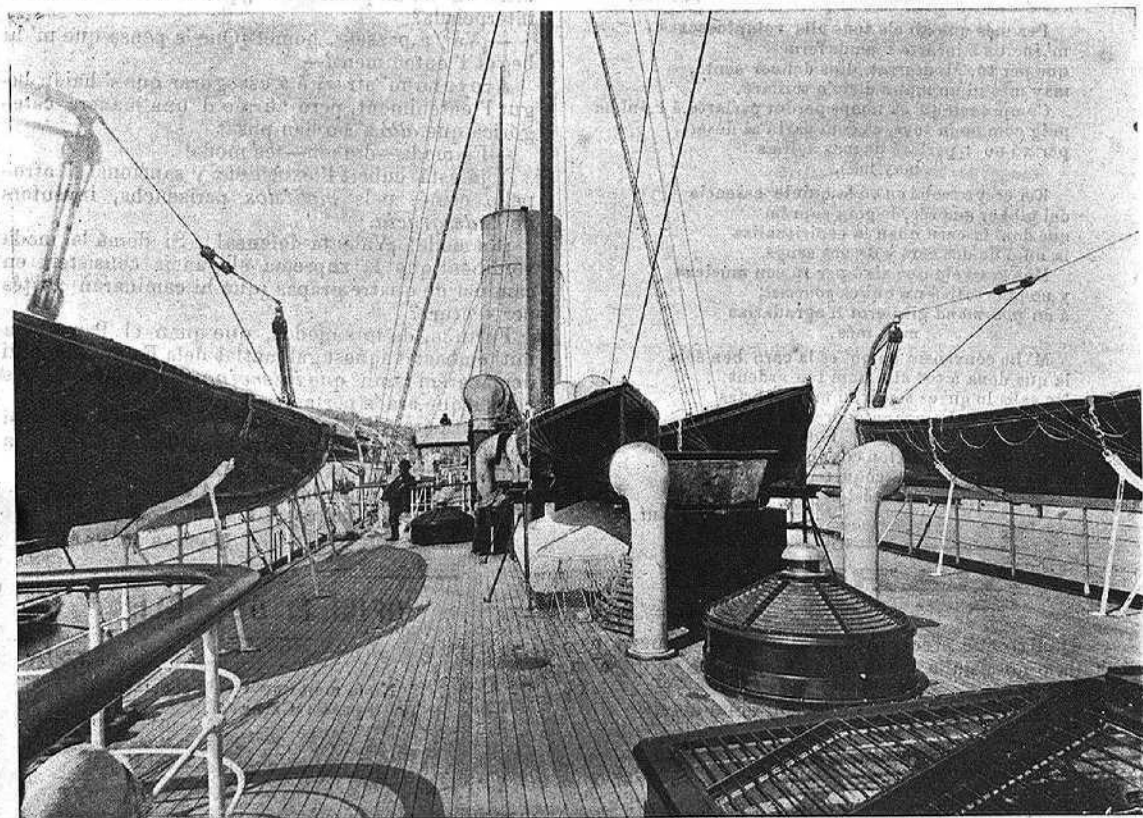
En el port de Barcelona.

«LA GIRALDA»

AVÍS DE VAPOR ADQUIRIT ÚLTIMAMENT PER ESPANYA

Vista general del barco.

Sobre cuberta.

(Ins. RUS, colaborador artístico de LA ESQUELLA.)

—Pero ¿quí es ell?
 —Lo clarinet que diu que ha fugit ab ella.
 —Tornémhit... ¡Ella es la que ha fugit ab el clarinet!
 —¿Y 'l clarinet, ahont es donchs?
 —Ella 'l té!

Al fi, explicantse millor, varen poguerse entendre. Lo que 'l músich volia dir, era quela seva dona, al escaparse del domicili conjugal, se n'hi havia endut lo clarinet ab lo qual l'home s'guanyava las caixaladas.

—¿Cóm ho faig ara—exclamava l'infelís—sense instrument? ¿Cóm m'ho arreglo?

L'inspector, penetrat de la rahó de las sevas queixas, se mostrá disposat á servirlo.

—Está bé—va dirli—ja sé lo que 'm toca fer. Inmediatament mano buscar á aquesta dona.

—¡Nó, per favor!—cridá 'l músich, sincerament esporuguit:—la dona ja la dono per perduda.

—Donchs qué vol que fem?

—Que 'm tornin el clarinet, que 'm restituheixin l'eyna que 'm proporciona 'l pa de cada dia!

Aquí acaba de moment, l'història del episodi conjugal bilbahi.

No se sab si l'inspector va recobrar la prenda perduda ó si 'l clarinet continuá en la caixa de préstamos ahont la poch filarmónica fugitiva va deixar-lo cautiú.

Fem vots perque haja succehit lo primer.

Que un marit se trobi sense muller, passi; pero que un músich se quedi sense poguer sonar... es el colmo de la crueltat.

A. MARCH.

DESPEDIDA

Montón de carne lasciva
 con un espíritu muerto.

SELLÉS.

Per més que ab els teus ulls voluptuosos
 m'incitis á jurarte l'amor ferm
 que per tú, Monserrat, dins del cor sento,
 may més ni un mot á dirte'n tornaré.

Comprenc qu'és temps perdut parlarte á l'ànima
 puig com no 'n tens, es com parlá al desert,
 per xó no 't parlaré de mas follías
 may més.

Em creya trobá en tú la quinta essencia
 del pláher amorós, lo goig suprem
 que don'la carn quan la espiritualisa
 la unió de dos cors y de dos senys.

Mes ara veig que aixó per tú son músicas
 y no pots satisfer á qui es gourmet;
 á un gourmet grollerot li agradarias
 molt més.

M'he convensut de qu'és la carn ben sola
 la que dona á to's ulls llum tan ardent.
 No sabs lo qu'és sentir ni may sabrias
 la llengua del amor entendre bé.

No tens ni cor ni seny. Sota la capa
 de sensualisme que ton cos fingeix
 hi ha sols frivolitat, coqueteria...
 res més!

JOAN GARI.

RARESAS

De fixo que preocupats en rumiar si la guerra es-
 talla ó no estalla, no s'han adonat de lo qu'está
 succehint.

¡Aquestas donas son de la pell del diable!

Ellas deuen haverse dit:—Ara que 'ls homes tenen la vista clavada en el Nort-América... y en los quadros de cotisació de la bolsa, podém fer lo que 'ns dongui la gana. ¡A aprofitar l'ocasió! ¡A propassarnos!

Y s'han propassat de tal manera, que á horas d'ara ja casi no n'hi ha cap que no porti *cos de moda*.

¿No 'ls han vistos? Son lo mes raro y anti-estètic que pot imaginarse: un verdader insult al bon gust y una inconcebible heretja artística.

Fa un quan temps,—quan la moda antepenúltima, vaig créurem obligat á protestar públicament contra aquells sachs quadrats, á manera de caixons de panyo, dintre del qual s'enquibían las senyoras.

—Es horrible aquest trajo!—deya jo:—posarse aquest sach, producte mes de fuster que de modista, es ofendre á la bellesa y convertir la figura femenina en paca de cotó ó calaix de mals endressos. Després d'aquest disbarat indumentari—segua jo preguntant—¿qué mes pot venir?

¡Santa ignocencia la meval! ¿Qué mes pot venir?... El cos del figuri vigent en l'actual moment històric.

¡Ara sí que crech formalment qu'en materia de extranyesas ja no es possible anar mes enllá.

Diuen que la moda es una reyna absoluta, que imposa las sevas lleys sense admetre discussions ni reparos de cap género...

Nó absoluta; despòtica, bárbara, salvatge; una reyna que té per còdich el capritxo y per ideal el ridícul y 'l descreít dels seus vasalls.

Perque ¡mirin que en quant á lletjos, ho son de debó 'ls sachs que ara s'duhen!

Imaginése un globo casi desinflat, plé de sacsons, doblechs y bossas: aixó es lo cos ab que l'últim figuri ens ha desgraciat á las donas.

Arrugas per aquí, enmatxucaments per allá, bonys per la dreta, bufats per la esquerra; un acordeón ¡un verdader acordeón, sense teclas!

Si vuyt ó deu anys enrera, á una senyora, mostrantli aquell munyoch de pallaringas, li hagnessin dit:—«S'ha de posar aixó» ¿qué hauria contestat la interpelada?

—¡Vaj! á passeig, home! ¿Que s'pensa que m'hi begut l'enteniment?

Avuy, no m'atreviré á assegurar que s'hajan begut l'enteniment, pero afirmo d'una manera categórica que *alló* s'ho han posat.

—Es moda—diuen—¡es moda!

Y ja está cubert l'expedient y sancionat l'atropello comés pels *modistos* parisenchs, inventors de la *desgracia*.

¡Es moda! ¡Valenta defensa!... Si demá la moda vé dibent que la suprema elegancia consisteix en caminar de quatre grapas ¿que hi caminarán vostés per ventura?

Fortuna, de tots modos, que quan el Papa haja mitj embastat aquest galimatias dels Estats-Units, li demanarém també que *intervinguí* en la qüestió dels cossos que ara s'portan.

«Sant pare—li dirém en el nostre mensatge,—si no interposés en el conflicte la vostra influencia, la forma femenina está desapareixent per moments.»

Del Papa ho esperém tot: la salvació de la patria... y la rehabilitació del cos de la dona.

MATIAS BONAFÉ.

OFICI FI DE SIGLE

(A una que 'l fa).

No fa molt que 't vaig conèixer:
 era 'l passat Carnaval,

en lo primer ball de màscaras
que al Liceo varen donar.

Anava molt à la fresca
y deyas xistes picants
sens cap mica de vergonya,
movent escàndol molt gran.

Admirant lo teu cinisme
observava ensimismat
y ab lo cor omplert de pena
las tévas habilitats
que tú ab molt gust desplegavas
per podé pescá un sopar,
y de pas un'altra cosa
qu'ara 'l dirla no ve 'l cas.

Y així ho vas fer tots los días
que aquestos balls van durar,
sempre érats del primer home
que se 't posava al davant:
no 'l buscavas lleig ni guapo;
jove ó vell, per tú era igual
si duya dins la cartera
un feix de bitllets del Banch.

Avuy t'hi tornat á veure
per pura casualitat;
molt à la *dernière* anavas,
duyas trajo negre, guants,
y mantellina de blonda
com una princesa real
y á la mà un devocionari
verdadera joia d'art.
No sé 'l perque, pero 't juro
qu'he vingut al teu detrás,
y al véuret entrá á Santa Ana
diriginte ab lo cap baix

LOS QUE SEGUEIXEN MONUMENTS

—Jo hi vaig perque diu que aixó vesteix.

LOS QUE SEGUEIXEN MONUMENTS

—Jo hi he de ir para mantenir el orden.

al peu d' un confessorari.
he girat qua exclamant:
—Noya, has après un ofici
de possitius resultats;
per Carnaval conquistá homes
y en Quaresma.... ¡capellans!

FRANCESC COMAS.

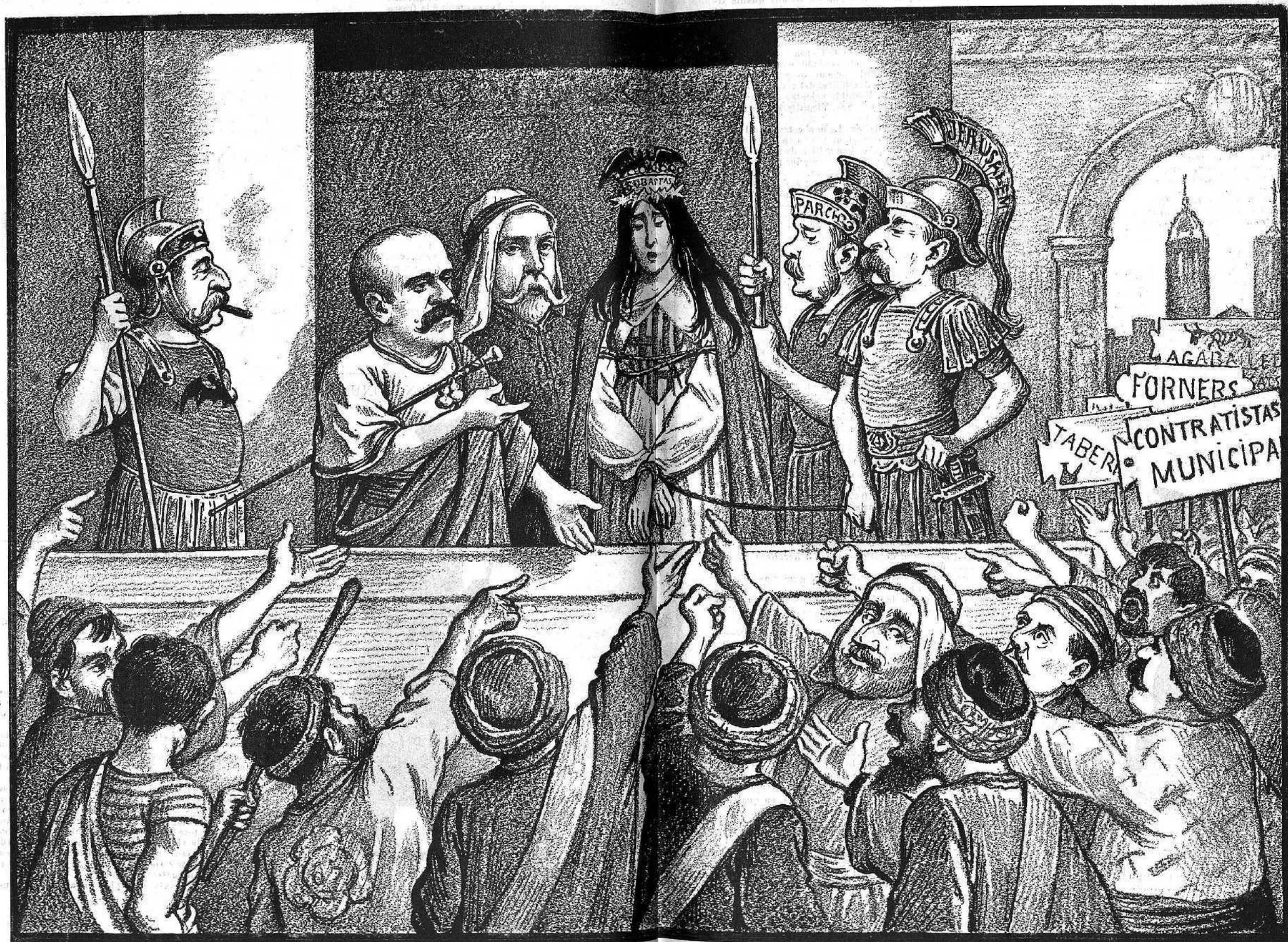
LLIBRES

DEL AMOR, DEL DOLOR Y DEL VICIO, novela por ENRIQUE GÓMEZ CARRILLO. —Qualsevol que 's prengui de bona fé la novela que porta aquest títol, no podrà menos d' exclamar: —¡Verge Santa, y á quin temps hem arribat!

L' acció passa á París, y te per únich objecte descriure ab tochs molt vius y desembossats los quadros ciníchs de una decadencia escandalosa. Valentnos de una atrevida antífessis, dirém que la novela del Sr. Gómez Carrillo es una manifestació de la psicologia de la carn.

S' enllassan ab l' acció en extrém sensual, quadros diversos de la decadencia artistica literaria, que tenen per escenaris cert reconos de la *ville lumière*, restaurants, cerveceries y punts de reunió de la gent que presúm de refinada, estragant en tots sentits la seva sensibilitat y derrotxant los tresors de la vida y la salut. Si las exageracions de un modernisme malaltís han de conduhirnos á tal extrém de degradació, millor seria mil voltas que no s' hagués conegut may semblant extravio mental.

L' autor de la novela 's complau en abordar un tema qu

—Me sembla que de festes ja n' hi hem fet prou. ¿Qué voléu que li fem ara?
 —!!!Crucificarla!!!

en totes sas manifestacions es sumament perillós y ocasionat á grans reliscadas. No per aixó vacila un sol moment. Mostra tota la despreocupació de la juventut atrevida, y revela un notable talent de observació, y no escassas condicions d'escriptor acerat que podrà emprar dignament el dia que s' resolgui á tractar un' altre classe d' assumptos. Pertany á l' última generació literaria, y fentli estricta justícia y prescindint de uns gustos y aficions tan especials, se pot ben classificar entre 'ls que valen més.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

FANTASÍAS, per RAMÓN DE SISCAR.—Constituïeixen aquest volúm una sèrie de narracions, bassades la major part d' elles en assumptos de *sport*. Obra de un jove, encare que revela alguna inexperiència y poca qualitat en l' estil, las més d' elles resultan bastant agradosas.

CANTS DEL COR, poesias per J. CLUSELLA MONTAÑE.—Petita colecció de versos, escrits ab més facilitat que selecta inspiració.

LAS BONAS FESTAS.—Quadro de costums en un acte, original y en vers de ANTONI CARETA y VIDAL, estrenat en lo *Teatro Romea* la nit del 8 de janer del any 92.

RATA SABIA.

ESTRENOS

A Romea s' ha posat en escena la comedieta *Un terrós de sucre* de 'n Modest Urgell.

SEMANA SANTA

—Si als Estats-Units me veyan...
¡pataplán!
¡no tindria tanta llengua
l'oncle Sam!

Més que una comedia propiament dita, basada en lo desenvollop de un argument ó en la pintura de uns quants tipus, es la narració de un fet, ó millor encare, la presentació de un contrast entre dos cassos: un quadro de miseria que relata 'l protagonista ab colors molt vius, parangonat ab un disgust insignificant, nimi en una familia acomodada, qu' es el que constituïeix l' acció de l' obra.

La producció está escrita ab verdader coneixement del teatro, lo diàlech ofereix delicats matisos, y 's presta per que un actor pugui lluir la flexibilitat del seu talent. Aixís va ferho 'l Sr. Borrás (D. Enrich), vejentse acertadament secundat per la Sra. Palá y 'ls Srs. Virgili y Borrás (J).

En la funció á benefici del Sr. León s' estrená en lo Teatro de Catalunya lo saynete en un acte y en prosa titulat *La vacante de Càhete*, qu' es una crítica de la política de avuy dia. A pesar de que la obra té alguns xistes y no escassa intenció, va ser rebuda fredament.

Lo beneficiat va rescabalar-se, imitant á n' en Frégoli ab un juguet titulat *El Rayo* (lletra de 'n Granés, música de 'n Cotó) que li permet presentar, en un curt espay de temps, vnyt tipus distints, y alcansá no pocs aplausos en lo monólech modernista titulat: *En mi estudio*, en qual desempeñyo feu gala de ser un hábil caricaturista.

PREPARATIUS

La temporada de Pasqua promat veure's bastant animada. L' empresa del *Principal* té disposats algunas produccions noves, tituladas: *L' anell del prometatje*, *Galletas Jordán*, *Misericordias del diner* y *Buscant lo desconegut*.

Lo *Gran Teatro del Liceo*, inaugurarà la serie de las sevas funcions liricas ab *La Bohème* de Puccini, ab la qual debutarà la soprano Rosina Storchio.

Y á propòsit de aquesta ópera. Qui coneiga las *Scenes de la vie bohème* d' Enrich Murger, en las quals está basada, anirà al teatro vivament interessat per véurelas traduïdas al art musical, sense esperar grans emocións, ni ruidosos esclats, ni 'ls esplendors propis de la gran ópera. Convé ferho present per evitar decepcions infundadas per part de aquells que acuden á presenciar un estreno, sense ferse càrrech del género á que pertany l' obra que van á veure per primera vegada. Si haguessen assistit al teatro una mica preparats, estieh més que segur que desde la primera representació haurian aplaudit la *Manon Lescaut* de Massenet que avuy saborejan ab tanta delicia.

A Romea s' estrenarà demá dissapte una traducció catalana, feta per en Joseph M. Pons, de la comedia castellana de 'n Vital Aza titulada *El Señor Cura*. Aquest capellá en la versió catalana s' anomena *Mossen Feliu*.

Al *Tivoli* tornan á las comedias de màgica, posant-se en escena *La almoneda del diablo*, qu' en los seus bons temps va disfrutar de una gran popularitat.

Al *Eldorado*, demá dissapte, *La Revoltosa*, un dels grans éxits de Madrid.

Y á propòsit d' aquest teatro. Feya alguns dias qu' estava indisposada la Srta. López, quan á la empresa se li va ocorre contractar á la Srta. Fernani. Ultimar aquesta contracta y posarse bona la Srta. López, sigui obra d' un instant.

Doném l' enhorabona á la empresa per haver realisat la rápida curació de la simpática tiple. Está vist que per certas malalties de teatro millor que 'l sistema Kneipp, resulta ser el sistema Molas y Casas.

N. N. N.

LA SORT SUPREMA

...y el bicho enganchando á Juanerillo por el vientre, lo campañeo un instante, cayendo el diestro aplomado en la arena.

(Si fá ó no fá, en qualsevol diari del 28 de Mars.)

La plassa de gom á gom
vessa de llum y gatzara,
y el toro, ja castigat,
corra esbufegant de rabia.

Fá la senyal el clari;
agafa 'ls trastos l' espasa.

LOS QUE SEGUEIXEN MONUMENTS

—¿Que hi ha molta cera aquest any?
—No hi ha més que la que crema.

—Tres iglesias, un brotet de farigola... y ja hem complert.

—¿Al Hospici ara? No hi fa res: per vosté estich disposat á anar, no al Hospici... ¡encare que sigui á Montjuich!

y enardit y rialler
cap á la fera s' atansa.

Aixís qu' intenta ferir
la sort li tomba la espatlla
y proba y torna á probar
anguniós, plé de frisança,
y aquella brega 's va fent
llarga, aburrida, pesada.

El temps va passant, passant
y 'l públich erida y s' esbrava
ab imprecacions brutals
que al pobre torero exaltan.

Al toro, per últim cop
s' acosta, y ran de las banyas
li presenta 'l drap vermell,
de sopte 's redressa, avansa,
y enecat, fora de si,
fins al pom l' estoch li clava.

Quan la ferida se sent
el toro furiós, arranca,
un crit horrorós d' esglay
de tots els llabis s' escapa,
y á terra, fet un embull,
cau el torero d' espatllas.

Fá un esforç y tot seguit
dos dels seus companys l' agafen
que plé de pols y de sanch
se 'l enduen de la plassa,
ab els ulls envidriats,
ab la cara blanca, blanca.

Es en vá, no hi ha remey.
¡Si la ferida es tant ample!
Va perdent tota la sanch
y apagantse sa mirada.

Una horrible contracció
els ulls per sempre li tanca,
y aquell torero infelís
que tot just fá un quart vessava
de vida y de joventut,
no es més qu' un ossut cadavre...
y l' espectacle segueix
haventhi un mort á la plassa!

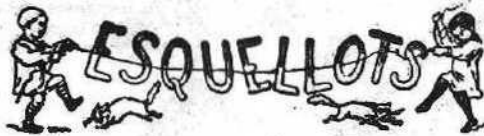
De la enfermeria estant
ahont el pobre descansa,
s' escolta á cada moment
com d' una bestial baralla
l' aixordadora remor
deis xiulets y parauladas
que ab l' incident més petit
á dins del torin esclatan.

Entremitj de tanta gent
tot sol ha finat l' espasa,
lluny dels pares y 'ls germans,
lluny de sa terra estimada.

Els seus companys, poch després
quan la seva tasca acaban,
quan surt la gent y 'l burgit
de mica en mica s' acaba,
voltan el llit del difunt
tots ab els ulls plens de llágrimas.

Y lliscant el sol ponent
per la porta mitj tancada,
li envia el seu últim raig
petonejantli la cara.

QUIMET.

¡Amigo, Sr. Bosch, ja 'n pot estar de content!
Vaya un concurs de cartells! May s' havia vist tan
honrat el seu *Ants del Mono*!

La veritat es que al publicar la convocatoria, va
mostrarse molt rumbós. Perque. —¿Quína quantitat
ofereix l' Ajuntament de Barcelona quan se propo-
sa adquirir un cartell premiat en públich concurs?

PLAT DEL DIA

INSTRUMENTS MUSICALS DE SEMANA SANTA

—¡Massas y xarrichs-xarrachs!

—¡Que se remata, que se remata!

¿Cinchcentas pessetas? Donchs jo n' ofereixo mil.— Aixó devia dirse, y tal di, tal fet. Y tal fet, tal resultat.

Creguin que dona bó recorrer ab la vista las parets del Saló Parés, materialment tapiassadas de cartells, deguts alguns—ben clar se veu desseguida de contemplarlos—á nostres artistas mes celebrats.

Las mil pessetas del premi primer; las que s' ofereixen per altres premis després de aquest, y las quotas de quaranta duros per accésits en número ilimitat, á gust del Sr. Bosch, qu' es qui s' ha reservat fer l' elecció, son las falagueras promesas que han obrat aquest miracle, donant un ferm impuls á n' aquest nou aspecte del art decoratiu á Barcelona.

Com per faltarme espay, me veig impossibilitat de fer una revista detinguda de tot lo bó y de tot lo aprofitable que figura en lo concurs, me concreto al seu aspecte general, que resulta verdaderament espléndit, no sols pel mérit artístich sino per la varietat que campeja en los projectes.

N' hi ha de tots los gèneros y per tots los gustos; de totas las escolas y per satifer tots los capritxos.

Entre 'l públich numerós que acut á l' exhibició, cada hu hi diu la seva, de manera que si 'l senyor Bosch, avants de triar vol formar-se una idea basada en la opinió dels visitants, corre perill de marejarse mes que si 's begués tot l' Anís del Mono que té amagatzemat al seu establiment.

Poch avants de tancar-se 'l plasso de admissió, deya un amich meu que acostuma á frequentar lo taller dels artistas:

—Avuy com avuy reyna entre 'ls pintors de Barcelona una gran activitat pera pendre part en lo concurs *Ants del Mono*. Es una verdadera *mono-mania*.

Y al veure 'ls projectes exposats, deya:

—Sería una viva llástima que alguns que han honrat al *Mono*, ab lo seu talent, se n emportessin *mico*.

L' Insensat, escriu ab lletras grossas y negras al peu de una gacetilla del *Diluvi*, hostil á D. Joseph M.ª Lasarte, secretari general de la Junta de Cementiris, lo següent comentari:

(PERO QUITARON AL ARQUITECTO, Y NO PUEDEN QUITAR AL SECRETARIO! ¿QUIEN ENTIENDE ESTO?)

Lo que no s' enten es l' odi perseverant é implacable que 'l periódich dirigit per D. Manuel de Lasarte profesa á D. Joseph M.ª Lasarte, antich redactor del *Diluvi*, y nebot carnal del indicat don Manuel.

A veure com explica l' Insensat aquests rabiosos carinyos de familia.

Ha arribat á Barcelona lo notable escriptor de Madrid, Sr. López Silva, ab lo propósit de presenciar la primera representació de la sarsuela *La Revoltosa*, de la qual es autor junt ab lo Sr. Fernández Shaw.

Lo saludém cordialment, y estém segurs que l' apellido Silva podrá portarlo ell; pero no cap de las sevas produccions.

Per lo vist los tribunals francesos no s' han atrevit á consumir la iniquitat, de que havia sigut objecte 'l célebre escriptor Zola.

L' autor de *La Débácle* ja no sufrirá l' any de presó que li sigué imposat, per haverse ficat á redemptor.

Lo Tribunal de casació, apoyantse en un error de procediment y sense entrar en lo fondo del assumpt-

to ha anulat la sentència proferida pel Tribunal dels Assisos.

Felicitem de tot cor al insigne novel·lista.

Y mes que á n' ell encare, felicitem á la il·lustrada nació francesa, sobre la qual no podia pesar sense detriment de la seva ben adquirida fama d' emancipadora de la consciència humana, la mala nota inherent á una condemna, dictada manifestament baix la pressió de una turba soliviantada y esclava de las mes cegas passións.

L' altre día en lo carrer Baix de Sant Pere, va haverhi una explosió de gas subterrànea, sortint flames y fum per las bocas de las clavegueras y produhintse entre 'ls vehíns una gran alarma.

Los cables elèctrichs, com si estiguessen enfadats treyan xispas, y 'l gas, per no ser menos se cremava.

Un vehí exclamà:—Ja era de veure que l' electricitat y 'l gas acabarian barallantse.

Lo nostre estimat amich Don

SEGUINT... ¿QUÉ?

Eduart Vidal Valenciano ha tingut la immensa desgracia de veure morir poch menos que repentinament á sa estimada esposa Donya Ramona Rossell.

Diuenje al matí, sigué conduhit á Vilafranca del Panadés lo cadáver de la difunta, seguit de un acompanyament numerós y escullit, revelació de las arreladas simpatías que 'l distingit escriptor catalá y zelós diputat provincial se té guanyadas.

L' acompanyém en lo sentiment que li ha produhit una pérdua tan dolorosa.

¿Será veritat que á Madrit tirarán endavant la constitució de un teatro católich?

Jo ja me 'l veig funcionant. Formarán la companyia capellans y frares; actuarán de damas, las monjas y hermanas, y quan se tracti de interpretar sarsuelas amenisadas ab vistosos coros de suripantas, anirán á buscar un

personal expert en los Assilos de donas arrependidas.

Está vist que las ordres religioses tot ho invadeixen: després d' haverse apoderat de l' ensenyança, ara pretenen apoderarse del teatro. Després de fer la competencia als mestres y catedrátichs, tractan ara de ferla als cómichs y als cantants....

**

En aquest punt de las mévas locubraciones, m' adverteix un amich diligente:

—Noy, t' equivocas: lo teatro católich, no será católich pels actors sino per las obras que 's posin en escena. Aqueixas produccions estarán aprobadas per l' autoritat eclesiástica.

—Vet' aquí un teatro impossible!—li responch—¿Y sabs perquè? Perque s' hi adormirá tot hom, hasta l' apuntador.

Está próxim á celebrarse 'l centenari de la invenció del sistema métrich.

Cent anys hem passat, y ha en

care qui medeix á canas, qui pesa á lliuras, qui mesura á quateras, á porrons y á quartans.

Si be ho miressim, veuríam que no hi ha marxa mes lenta que la que segueix la humanitat, fins en aquellas innovacions que mes li interessan per las grans comoditats que li proporcionan.

Contra 'ls que diuen que l' home descendeix del mico, fins arribo á creure que mes aviat descendeix del cargol ó de la tortuga.

Días enrera 's va morir casualment ó per càlcul, no se sab de cert, un ricatxo que de viu havia fet molts pecats venials sense arrependirse'n per no perdre temps. Al acte del enterro, extraordinariament concorregut per ser persona molt ben relacionada, alguns dels acompanyants trobant á faltar al seu amich Joseph Sanpere, murmuravan:

—Sí qu' es extrany que no haja vingut—deya un.

—Aquests bons senyors m' haurán pres per un monument. ¡No fan més que seguirme!

—No 's comprén—afegia un altre.—¡Faltar en Sanpere!...

Y un geperut qu' estava escoltant la conversa, va dir:

—En Sanpere? No l' esperin. Ha passat davant de tots, determinat a arribar ans que 'l mort a la porteria celestial... per atrancar la porta.

Històrich.

Fruyta del temps.

Fa uns quants dies que a las iglesias espanyolas no s' ocupan de res més que de la guerra.

Ara no mes falta que als quartels se dediquin exclusivament a dir lo rosari.

Y aquí tenen vostés lo primer redol del auca del *Mundo al revés*.

Una de las eminencias eclesiásticas que ab més entussiasme s' ha pres aquest assumpte es el bisbe de Barcelona.

Aquell del:—Fumém, fumém!...

Sino que ara sembla que completa 'l pensament. Ja no es: *Fumém, fumém!*... a secas, sino: *Fumém, fumém... als nort-americanos!*

Aprengui, senyor Collasso.

¿Vosté 'l día de la manifestació revisionista va escolre 'l bulto per no haver de rebre a la comissió del poble de Barcelona?

Donchs lo ministre de la Governació, ¡tot un ministre! no ha trobat inconvenient en donar amable acullida a la comissió revisionista del poble de Madrid.

Es veritat, per xó, que diumenje passat a Madrid no s' havia de fer cap operació de la quinta.

Y també es veritat que 'l ministre de la Governació no es tan viu y espavilat com vosté.

Davant d' una pastisseria, que te l' aparador ple de monas.

—Bé deuré concorre a la Fira-concurs agrícola vosté—diu un client al amo.

—¿Jo? No senyor; ¿per quin motiu hi haig de concorre?

—Hi ha una secció en la qual hi faria un gran paper.

—¿Quina?

—La titulada «*Animales alimenticios*» ¿Vol res mes alimentici, en materia d' animals, que aquestas monas?

Consequències de l' agitació bélica de que está possehida la premsa

Diu un diari:

«S' assegura que aviat tindrem aquí una *exposición etimológica* de pobles africans.»

Etimológica per etnológica.

Un altre diari:

«Los jefes y oficiales de Marina residents a Madrid s' han oter a su superior *quirúrgico*.

¡*Quirúrgico per jerárquico!*

Si la Gramática, en lloch de ser castellana fos yankée ¡quina indemnización deuria demanarnos!

D' una fulla que 's repartia diumenje passat:

«Público.—Desprecia esos... establecimientos que por un mal entendido egoismo permanecen abiertos los domingos...»

¿*Establecimientos* precedits de punts suspensius? ¿*Establecimientos* que *permanecen abiertos los domingos*?

Las senyas son mortals: vol dir las iglesias.

Un quento vell, aplicat a las circunstancias:

—Mira, noy—deya un pare al seu fill—cada vegada que jo 't faig aixís ab la má, vull dir que vinguís:

—Molt bé—responia 'l baylet.—y cada vegada que jo ab la má li faig aixís, vull dir que no 'm dona la gana de venir.—

Es lo que está succehint entre l' arcalde y 'l contractista de las obras de canalización de la Gran Vía.

L' arcalde prou li mana que deixi 'l passeig pla y ben arreglat tal com va trobarlo.

Lo contratista diu que bueno, pero no ho fa.

L' arcalde:—¡A cumplir las meas ordres!

Lo contratista:—Está bé.

Y así se pasa la vida...

Y així 's va posant de lleu la energia del senyor Collasso, quan no 's tracta de donar un *quiebro* a la comissió revisionista.

Parlava un sort-mut per signos ab un amich seu, gran coneixedor del llenguatge que usan aquells desgraciats.

Lo sort-mut s' agitava ab tanta vehemencia, eran los seus gestos tan expressius, descompassats y rápidos que 'l seu amich li digné tapantse 'ls ulls ab las mans:

—Home! no *cridis* de aquesta manera. ¿Que 't figuras que soch cego?

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*A-mar-gós.*
- 2.ª ENDAVINALLA.—*Lo soroll.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Bogeries de la sort.*
- 4.ª ROMBO.
RA MO NA
MO DIS TA
NA TA LI
- 5.ª LOGOGRIFO NUMERICH.—*Diámetro.*
- 6.ª GEROGIFICH.—*Per signos un mut.*

TRENCA-CAPS

XARADA

A Total jo l' altre día
un prima vareig comprá
ab l' intent de que 'l podria
a mon dos Pep regalá

JOANET AUBERT MANENT.

ANAGRAMA

La Total del oncle Lluch
quina tot de pollets tél...
Crech que un cop grossos podré
molts d' ells menjarme'ls ab such.

ASA DELS PEGATS DE P.

CADENA DE PUNTS

• • •
• • •

• • •
• • •

Primera ratlla vertical y horisontal: amaniment.—Segona: planta.—Tercera: animal de ploma.—Quarta: una moneda.—Quinta: fruit per ser líquit.—Sexta: tot malvat ho es.—Séptima: poble catalá.—Octava: en moltas casas n' hi ha.—Novena: adverbi de temps.

PEPET PANXETA

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Tomo 58

J. Lopez Silva
DE ROMPE Y

Acaba de publicarse

RASGA

Precio
2
Reales

BARCELONA

Van publicados de la **Colección Diamante** 58 tomos de distinguidos autores nacionales y extranjeros en tomos de unas 200 páginas en 8.º menor, con elegantes cubiertas al cromo distintas para cada volumen á **DOS reales** tomo.

EL GENIO Y EL ARTE

POR SEBASTIAN J. CARNER

PROLOGO DE

F. MIQUEL Y BADÍA

Un tomo 8.º Ptas. 1.50.

Novedad

CUENTOS DE AMOR

POR

EMILIA PARDO BAZÁN

Un tomo 8.º, Ptas. 4.

NUESTROS MILITARES

POR Ptas. 1.50

REVISTA DE COMISARIO

PRADERA 1.50

Precio 1.50 pesetas cada album.

PRESBITERÍAS, POR WERTHER. Ptas. 1.50

EL LIBRO DE LOS ESPOSOS

Guia para curar la impotencia, la esterilidad y todas las enfermedades de los órganos genitales con 120 fórmulas para medicarse por sí mismo con absoluta reserva por el Dr. Raulant.—Ptas. 4.

LA VENGANZA DE UNA MADRE

por Eduardo de Bray. Ptas. 3.

PENSAMENTS EN VERS

PER A. LLANAS ab dibuixos de M. Urgell.—Freu 2 rals.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponents de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

GEROGLIFICH

×
MAL

s

1

00

PIT

J. VILA FONTSERÈ.

MONEDA DE L' HISTORIA

En temps del segon imperi, certas donas de teatro tenian molta importancia política á causa de sas relacions intimas ab determinats personatjes.

Una capritxosa ballarina que certa nit li convenia fer festa rebé una ordre terminant del ministre de que ballés. Y deya la tal: —Lo ministre vol que balli?... Está bé!... Pero cuydado... que si jo m' hi empenyo, soch molt capás de ferlo saltar á n' ell.

Lluís XIV ensenyá al preceptista Boileau alguns versos que havia compost, demanantli que li digués lo seu parer ab tota franquesa.

—Senyor — li respongué Boileau—estich convenent una vegada mes de que res li es impossible á V. M. Ha volgut fer versos dolents y ho ha conseguit.

Lo president de la República, Mr. Grevy, visitava una Exposició de Bellas Arts, quant de prompte exclamá senyalant un quadro molt dolent:

—¡Vaya un mamaratxo!

Un silenci sepulcral per part dels que l'acompanyavan, li feu comprendre que acabava de fer una planxa. Llavors, girantse impertèrrit, preguntá:

—De qui es aquest quadro?

—De un servidor de vosté—respongué abrumat y confús un dels presents.

Grevy extrenyentli la ma, li digué:—Ja sab vosté lo que solém fer los compradors. Quan volém adquirir una tela comensém per menospreciarla.

Tothem aplaudí la sortida: lo pintor encantat feu una reverencia, y l' Estat s' enriqueí ab un mamaratxo mes.

Al arribar Cristina de Suecia á Fontainebleu, vestida de amassona, las damas de la cort tot era abraçarla y ferli petons.

Ferida la princesa per aquella familiaritat desconeguda en lo seu país, exclamá:

—¡Vaya un furor els ha entrat á aqueixas senyoras per besarmel... ¿Será tal vegada que ab aquest trajo semblo un home?

DOCTOR SALAT.

QUENTO

Al cabo que fá l' amor á la Tuyetas l' han ascendit á sargento. Y ella, ab tal motiu, está mitj afigida, mitj escamada.

Al tornar de la plassa l' troba com de costum, y s' entaula entre ls dos la següent conversa:

— Vaja, que ara ja no m' estimarás com avants — diu ella.

—¿Y per qué no haig d' estimarte?... Ara mes que may.

—Y escolta... escolta ¿continuarás venint á la cuyna de amagat, com fins ara?

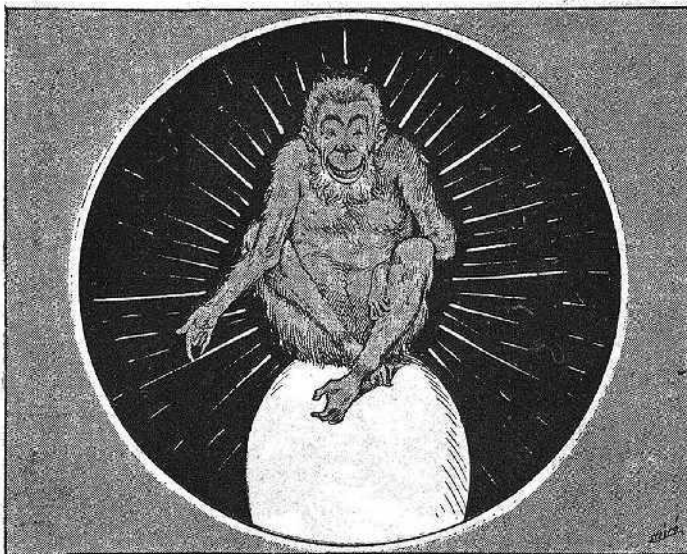
—De la mateixa manera.

—Donchs, mira, fesme un favor. Quan vinguis trente ls galóns.

—Y aixó per qué?

—Ab els galóns daurats se m' figuraria que veus per la senyora.

L' HÉROE DE LA FESTA

—¡Presente! ... Per sé á la llista, no més necessito un crit: Ara, quan arribi l' hora, ¡bon profit!

CANTARELLAS

Quant aquest mon abandoni que no toquin las campanas que ja ho dirán per la vila els suspira de ma estimada.

J. PUJADAS TRUCH.

Qu' era ta boca una flor una vespa s' va pensar, puig al bell mitj dels teus llabris afanyosa aná á picar.

M. CASANOVAS.

Antoni López, editor, Rambla del Mítj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.— Barcelona.